

XORNADAS POR UN MEDIO RURAL GALEGO VIVO

Belén Rodríguez

Xuntar os esforzos de entidades e particulares que traballan en Galiza pola defensa dun futuro para o medio rural galego foi o obxectivo das "Xornadas por un medio rural galego vivo" celebradas os días 20 e 21 de abril en Pontevedra e Poio, respectivamente. Este propósito quedou reflectido na sinatura dunha "Alianza polo rural" entre ADEGA, a Confederación Sindical Galega (CIG), a Federación Rural Galega (FRUGA) e a Organización Galega de Comunidades de Montes en Man Común (ORGACMM), presenciada por unhas 200 persoas. A Alianza queda aberta a adhesións doutras entidades que traballen a prol da reactivación do rural, tendo en conta o seu carácter multifuncional (social, ambiental e económico).

Ramsés Pérez

No acto participaron os máximos representantes das organizacións constituíntes da Alianza por un medio rural galego vivo. De esquerda á dereita: Xesús Seixo (CIG), Virxinia Rodríguez (ADEGA), Xosé Alfredo Pereira (ORGACMM), Xurxo Álvarez (FRUGA).

Ramsés Pérez

Nas xornadas relatáronse diferentes experiencias no rural que se están a desenvolver con éxito noutros lugares da Península Ibérica. De esquerda á dereita: Alberte Lema (ORGACMM), Pilar Vispo (produtora ecolóxica), Ramón Martín (cooperativista en Soria), Armando Carbalho (Federação Nacional de Baldios de Portugal), Nuria Llabres (GOB, Menorca).

A HISTORIA DO DECLIVE

Tras unha primeira xornada de traballo en Pontevedra para a constitución da "Alianza polo rural", os colectivos mencionados dispuxeron o local social da comunidade de Montes Rega dos Agros de Combarro (Poio) como espazo de debate sobre a situación actual do mundo rural, as políticas neoliberais que inciden nel e as propostas conxuntas de cambio cara ao futuro. A sesión comezou coa conferencia inaugural da profesora de Economía Aplicada da USC, Mar Pérez Fra, quen foi a encargada de facer un repaso pola historia da desagrazación do rural galego desde o ano 1950 até a actualidade. Fronte ao 70% da poboación que nos anos 50 traballaba no sector agrario en Galiza, hoxe en día este sector tan só representa o 5,7% da poboación galega. Segundo Pérez Fra, isto débese á rapidez (en só 50 anos) e á intensidade do cambio de modelo por mor da crecente integración no rural dos mercados e da tecnoloxía produtiva que obrigou ás explotacións a resistir fortes déficits,

cambios nos usos das terras e que, en moitos casos, levou ao abandono. Pero ademais, dixo a profesora, puxéronse límites ao desenvolvemento doutras actividades e á transformación dos produtos no país. Datos de 2001 indicaban que, pese a que o 72% do noso territorio é considerado rural, só o 33% da poboación galega vivía nel, e deste, tan só o 25% estaba dedicado á actividade agraria. A grande cuestión por resolver é a de que facer cos territorios abandonados.

Para Pérez Fra, a solución pasa pola intervención na política de prezos e de mercados por parte das autoridades públicas e o impulso de políticas de reestruturación agraria e desenvolvemento no rural na que se diversifiquen as actividades e se melloren os servizos e a calidade de vida dos seus residentes.

A UNIÓN FAI A FORZA

Tras este discurso introdutorio, representantes dos colectivos integrantes da Alianza participaron nunha palestra titulada "Un medio rural multifuncional e

sustentábel". Manuel Da Cal Vasques, como representante da FRUGA, falou da nova proposta da Comisión Europea para a Política Agraria Común (2014–2020), a cal está dirixida a que "as industrias multinacionais europeas poidan ser competitivas no mercado mundial baixando os prezos dos produtos agrarios". Seguindo este enfoque, "continuista" segundo Da Cal, Galiza sae moi prexudicada e non se ve defendida polo goberno autonómico. Pediu á Xunta que interveña fronte a Comisión Europea a favor dos activos agrarios, para garantirlles unha mínima calidade de vida e para acadar prezos xustos para as súas producións.

Por outra parte, Anxo Pérez Carballo, secretario de Medio ambiente da CIG, manifestou a súa crenza en que o despoamento do rural é "un proceso friamente calculado e de destrución para deixar campo libre á intervención do capital privado". Apuntou responsabilidades cara ao actual goberno por promover instrumentos legislativos que pretenden desregularizar o medio rural (Lei de Mon-

tes, Lei de Caza, modificación da Lei de prevención de incendios, etc.) e presentar o territorio galego como unha oportunidade de negocio. Para crear emprego e conseguir fixar poboación no rural, a CIG avoga por impulsar mecanismos que acaden o peche do ciclo produtivo, polo cal se poderían xerar 30.000 postos de traballo directos; crear unha marca galega de calidade que aglutine as marcas xa existentes; adquirir beneficios fiscais ou económicos polo efecto sumidoiro de CO₂ dos nosos montes; impulsar a contratación directa de persoas por parte das comunidades de montes veciñais ou mudar a política da vivenda para favorecer o acceso da xente nova aos núcleos rurais.

Xabier Bruña, vogal de medio rural de ADEGA, destacou a importancia que todas as políticas promovidas no medio rural teñen para o ambiente e para as políticas de conservación, cualificadas como "carentes de xestión, sectoriais e impositivas". A intervención dos mercados e a política do "deixar facer", promovidas pola Administración, acabarán expulsando as persoas do rural, segundo Bruña, coas seguintes problemáticas que o abandono carrega, como os incendios (desde outono arderon 16.000 Ha só en espazos naturais). O voceiro de ADEGA cre que un futuro vivo do rural sostense na planificación territorial participada pola persoas que viven nel, na ordenación regulada (non "deixar facer") do territorio atendendo ás súas diversas potencialidades e equilibrando a distribución da riqueza.

Por parte das comunidades veciñais de montes en man común interveu Xosé Carlos Morgade. Morgade aseverou que a única forma de evitar a mercantilización dos montes e a ocupación destes polas multinacionais é a de manter os esquemas tradicionais da xestión comunitaria: que os veciños sigan sendo os posuidores do monte e que sexan os únicos que poidan decidir sobre a súa xestión, baseada na produción vencellada á economía

A xornada do sábado tivo lugar no local social da comunidade de Montes Rega dos Agros de Combarro (Poio).

local, na creación de emprego, na xestión sostíbel e no traballo conxunto.

APOSTAS DE FUTURO NO RURAL

Na sesión de tarde, varios particulares e colectivos ambientalistas e agrarios doutros lugares do Estado e de Portugal presentaron as súas iniciativas de desenvolvemento no rural. Procedentes do país veciño asistiron Armando Carbalho e Pedro Gomes, ambos os dous da Federación Nacional de Baldios (montes comunais), para presentar as experiencias nos Baldios de Ansiães e Vilarinho e tamén para amosar a situación actual do rural portugués no marco da política agraria común. Carbalho animou a que Galiza e Portugal, con panoramas de desagrarización moi similares (Portugal perdeu a metade da súa poboación agraria en tan só 20 anos) e nas que aínda persisten explotacións familiares, promovan accións conxuntas cara a un medio rural vivo.

Nuria Llabrés, do grupo ecoloxista GOB de Menorca, amosou a custodia agraria como ferramenta de conservación de biodiversidade compatíbel coa rendibilidade do sector agrícola e fronte ao abandono do campo. Destacou todas as externalidades positivas que os "palle-

ses" ou agricultores xeran coa súa actividade na zona: manteñen a paisaxe, coñecen a biodiversidade animal e vexetal, a auga, o osíxeno, a fertilidade do solo, crean espazo para o ocio e o turismo e preservan o patrimonio histórico, cultural e arquitectónico, así como o coñecemento tradicional, a saúde, e a estrutura territorial.

O soriano Ramón Martín, experto en cooperativismo, apuntou cara a estoutra forma de xestión conxunta como instrumento contra o abandono do rural. Puxo como exemplo o caso de Duruelo de la Sierra onde se constituíron varias cooperativas dedicadas á produción de madeira e á súa transformación, e nas que os e as cooperativistas perciben a mesma retribución económica, independentemente da súa función dentro da comunidade.

Por último, Pilar Vispo, labrega de Camanzo (Vila de Cruces, Pontevedra), expuxo a súa experiencia particular na produción de horta ecolóxica e distribución a través da venda directa na Praza de Abastos de Compostela.

O acto pechouse coa sinatura do documento que afianza a constitución da "Alianza por un medio rural galego vivo".

